www.svoboda-news.com

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 229. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 2. жовтня, 1926.

VOL. XXXIV. No. 230. Jersey City, N. J., Saturday, October 2, 1926. THREE CENTS

„СУХИЙ" СЕНАТОР ОБЖАЛОВАНИЙ ЗА ЗМОВУ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ

ШИКАҐО, Илинойс, 30. вересня. — Велика лава присяжних судів федерального суду постановила поставити на суд стейтового сенатора Ловела Мейсона як обжалованого за участь заговору з прогибіційними урядниками проти прогибіційного закона.

Мейсон займався з давна політикою. Його батько був конґресменом, а його сестра була першою посолкою в стейті Илинойсі.

Мейсон каже, що се пімста його політичних ворогів.

ЗАЗДАЛЕҐІТЬ ГОТОВЛЯТЬСЯ ВАЛИТИ СМИТА.

НЮ ЙОРК, 30. вересня. — Републиканська партія стейту Ню Йорк постановила повести завзяту кампанію проти Ал. Смита, дотеперішнього стейтового губернатора й кандидата демократичної партії на нову каденцію на сьому становищи, вести сю аґітацію під кличем: Валіть Смита тепер, то не будете потребувати валити його в 1928. році, коли він буде кандидувати на президента Злучених Держав.

ПОЖАР КОРАБЛЯ.

НЮ ЙОРК, 30. вересня. — Прибережні радіові стації дістали бездротну телеграму від американського парового корабля Ню Брітен, який доносить, що він горить на повнім морю, яких 300 миль від побережа Флориди. Одна телеграма каже, що полумінь на корабли досягнула вже верхнього покладу. На допомогу йому поспішили кораблі Голф Квін та Сенека.

ЦІКАВИЙ СТРАЙК СТУДЕНТІВ.

ГАНОВЕР, 30. вересня. — Студенти місцевої колеґії вийшли на страйк, щоби запротестувати проти недавно виданого зарядження, після якого всі студентки мають бути в своїх мешканнях о 6. годині вечером.

НЕВЕЛИЧКІ КОШТИ ВИБОРІВ.

БЕРЛИНҐТОН, Вермонт, 30. вересня. — Посол Гибсон предложив секретареви стейту звіт зі своїх виборчих видатків, з якого виходить, що кошт його правибору коштує 36 центів.

ПАСЕЙСЬКИЙ СТРАЙК ПЕРЕД СУДОМ.

ГЕКЕНСЕК, Ню Джерзі, 30. вересня. — Нині поставлено перед суд Роберта Вулфа, Естер Ловел та Роберта Дана, яких обжаловано за те, що вони нарушили закон проти заворушень, бо вони не покинули страйкового терену після того, як шерифф прочитав закон проти заворушень. Суд відкинув справу. Звільнені обжаловані тепер думають позивати шерифа за безправний арешт.

ПРИСИПАНІ МАЙНЕРИ ПРО СВОЇ ПЕРЕЖИВАННЯ.

АПЕРНВУД, Мишиген, 30. вересня. — 43 майнери копальні зелізa, котрі були присипані під землею через 5 днів, оповідають цікаві річи про свої переживання.

Один з присипаних відчув пригоду так тяжко, що він хотів поповнити самовбийство при помочи динаміту. Товариші його, довідавшися про його намір, сховали динаміт, і він нині ходить живий і щасливий.

Другий майнер терпів так сильно через брак тютюну, що погриз усю файку й цибух, бо в них був смак тютюну. Каже, що се йому також заспокоювало голод.

ПІРАТИ З ФЛОРИДИ АРЕШТОВАНІ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 30. вересня. — Федеральні аґенти арештували тут 4 людий, які мали займатися морським розбоєм на водах Флориди. Дня 9. вересня, приміром, мали вони напасти на залогу скунера Гайзел Герман, постріляти двох зі залоги та обрабувати його з готівки.

ОЧАЙДУШНИЙ ПОСТУПОК МАТЕРИ.

ЮТИКА, Ню Йорк, 30. вересня. — З дому місцевого польського іміґранта Беднаржа пропала минувшого вівтірка пані Елена Беднарж зі своїми двома дітьми, лишивши прощальну записку в польській мові. По довгих пошукуваннях нині нарешті найдено в воді тіла її та її двоє дітий. Причиною роспучливого кроку жінки була сварка з мужом.

12 ОСІБ ЗГИНУЛО В МЕКСИКАНСЬКИХ БУРЯХ.

НОҐАЛЄС, Аризона, 30. вересня. — В околиці міста Посеї, в мексиканськім стейті Сонорі, случився в понеділок страшний хмаролом. Зібрані води затопили родину з 6 осіб.

Про подібні виливи річ доносять з мексиканського стейту Хара, де повінь змела з лиця землі оселю Ля Антіґва, однак без жертв у людях.

Мексиканські ґазети обчисляють шкоди сих повений на півосьма міліона долярів. Жертв в людях було 12 осіб.

ЮНІЯ НЕ ПРИЙМАЄ СУДОВОГО ЗАКАЗУ ПИКЕТ.

НЮ ЙОРК, 30. вересня. — Кравецька юнія, проти якої місцевий висший стейтовий суд видав заборону виставляти коло кравецьких підприємств страйкові пикети, заповідає дальший процес проти сього рішення суду, яке вона признає незаконним. Юнія каже, що приказ суду відбирає робітникам право, загарантоване давнійшими вирішеннями судів.

„УМІРКОВАНІ ЖИВУТЬ ДОВШЕ ЯК ПОВНІ АБСТИНЕНТИ".

БОЛТИМОР, 29. вересня. — Др. Реймонд Перл, голова інституту для біольоґічних розслідів при Гапкинськім університеті, подає на основі довгих дослідів, що люди, які пють поміркованo, живуть довше як ті, що зовсім не пють.

Свої погляди виложив він у книжці, яка має незадовго появитися друком.

СОВІТИ КАЖУТЬ, ЩО ФРАНЦІЯ ЗБРОЇТЬ ПОЛЬЩУ.

ЛЕНІНҐРАД, 29. вересня. — З Польщі доносять, що вона дістане від Франції 15 воєнних кораблів, які будуть складатися з уоруженого кружляка, двох торпедових суден і 12 субмарин. Анґлія мала знова перебрати на себе обовязок перебудови Ґдині як порту. Все те, кажуть совіти, означає новий похід проти совітів з боку Анґлії, Франції і Балтійських держав при помочі Польщі.

ОСТЕРІГАЄ НІМЕЧЧИНУ ПЕРЕД ДОВГАМИ.

БЕРЛІН, 29. вересня. — Др. Шахт, президент німецького державного банку остерігає Німеччину перед тим, щоби не затягала завеликих заграничних довгів, бо вона і так вже заабсорбувала доволі заграничних капіталів. В тій осторозі натякнув він на ту трансакцію, яку хоче Німеччина зробити з продажею залізничих бондів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СПЕЦІЯЛІСТ ПРО „ДНІПРОСТРІЯ".

Дня 2. вересня ц. р. відбулося в Запоріжжю спільне засідання окрвиконкому і міської ради, де виступив з докладом полковник Купер, головний американський інжінер, якого призвало радянське правительство як головного експерта в справі будови найбільшої електростації „Дніпростріяй". Між иншими сказав він: „Наші амер. інжінери не найшли ніяких блудів у роботі вашої комісії по Дніпрострою. Всі рахунки, пляни і рисунки, котрі привезла ваша комісія в Америку, являються чи не найліпшими, які коли небудь я бачив. Тепер на місці будуючої стації ми переконалися в їх абсолютній правильности. Я вважаю, що будова Дніпростроя має для України кольосальне значіння. Ця електростація буде одною з набільших у світі (Ніяґара - 1,000,000 кінських сил. Дніпростріяй 650,000 к. сил) і найбільшою в Европі. Україна буде мати кольосальний запас самої дешевої енерґії, а окрім цього канал через пороґи дає саму дешеву водяну дорогу для українського транспорту.

НА УКРАЇНУ.

Відомий наш земляк віолінчеліст Богдан Бережницький переїздить на днях зі Швайцарії до Харкова, де заанґажовано його до української державної опери.

ПРО ПОЛЬСЬКЕ ТЮРЕМНИЦТВО.

Нам пишуть:

...Ще ніколи поліційна хроніка не була так багата, як нині, ще ніколи епідемія крадіжей, вбивств, масових мордів не були так щоденними явищами, як тепер. Злодійство, грабіж, вбивство є сьогодня в Польщі звичайним явищем. Бандитизм шириться неначе епідемія.

Та все це пропадає безкарно, бо польська поліція держить спілку з злодіями, а занята лишень боротьбою з „антидержавною" діяльністю. Аби не допустити до редукції політичної поліції, систематично повставяють „шпіонські афери", „військові орґанізації", „змови" і т. д. Тюрми заповняються новими людьми, часто молодіжю, яку відривають від науки. На поміч поліції стають сотки тисяч польських „патріотів".

Від квітня 1925 до квітня 1926 р. арештовано під позором політичних проступків округло 13,000 осіб, польські суди за час від червня 1925 до лютого 1926 р. перевели 381 політичних процесів, засуджуючи 1,379 інтелігентів, селян і робітників на кару вязниці 2,393 літ!

Дня 29. серпня арештовано в Острові, п. Тернопіль, Михайла Анткова, Омеляна Ячмінського і Н. Бутинського під замітом злочину державної зради. Того самого дня під тим самим замітом арештовано в Березовиці великий Михайла Білого. Арештованих відставлено до слідчої вязниці тернопільського окружного суду. Арештовання відбулися на донос особистих ворогів, які також підкинули арештованому Анткови пакет з ріжними брошурами.

НАРОДНІ ШКОЛИ.

Піднесення шкільної справи на Україні ведеться тепер всіми округами досить жваво. Так приміром в новім шкільнім році видає Дніпропетровська округа на народне оброзовання 4,060,000 карб. Сума збільшена о 1 міл. порівнюючи з минулим роком. Збільшення бюджету дає можливість відкрити школи в найглухіших селах Дніпропетровщини (бувшої Катеринославщини). Протягом 1926—27 р. відкриває Ком. Нар. Освіти 9,000 нових шкільних комплектів, після чого число нар. шкіл буде виносити на Україні 19,000.

ХУДОЖНИК ГЛУЩЕНКО НА ЗАКОРДОННИХ ВИСТАВАХ.

За останній час у закордонній пресі появилось чимало інформацій про роботу молодого українського художника Глущенка.

Як видно з преси, Глущенко влаштував був дві виставки своїх робіт: одну в Берліні, а другу в Парижі, де має великий успіх.

Відомий німецький художник Ґеорґ Ґрос, спиняючись на виставці Глущенка, дивується його майстерні, а французький критик Шарапсоль каже: „Глущенко є одним з найкращих мистців".

ЗІЗД ЗАЛІЗНИЧНИКІВ У ПОЛЬЩІ.

Зізд залізничників закінчився виданням відозви до загалу залізничників, в якій кажеться, що уряд, який побільшив платні офіцирам, не зробив нічого в напрямі поліпшення долі залізничників. Відозва взиває всіх залізничників, без огляду на орґанізаційну приналежність до боротьби за поліпшення істнування.

Делеґацію, вибрану зіздом, міністер президент Бартль, який на жадання Пілсудського спокійно згодився на побільшення буджетових видатків на підвищення платень офіцирам о 20 міліонів злотих, збув такою фразою: Тільки дурень дає більше, як має.

БУДУВАННЯ РОБІТНИЧИХ КЛЮБІВ І ТЕАТРІВ.

Вже два роки робітництво України на власні кошти будує робітничі клюби й театри. Так на сталінському заводі будують найбільший на Донбасі клюб. Він коштуватиме 2 міліони карб. Саля для глядачів міститиме 2,500 осіб. В Макіївці будують великий зимовий театр на 1,500 чоловіка. На будівлю театру видано 80,000 карб. Нову клюбну салю на 1,000 чоловіка будують ще й при електричному заводі. Всі зазначені клюби роспочнуть свою працю перед наступною зимою.

На рутченківських копальнях будують новий великий Палац Праці на 406 кімнат. Там містимуться всі професійні, культурні та партійні орґанізації, політшколи, школи лікнепу, гуртки фізкультурників, то-що.

НІМЕЦЬКІ КОЛЬОНІСТИ В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Голова другої німецької делеґації Ван-дер-Майлен в розмові з співробітником РАТАУ сказав: „Вернувши з обїзду німецьких кольоній Одещини, делеґати переконалися, як вірно в СРСР розвязано аграрне та національне питання. Німецькі кольоністи отримали за радянської влади дійсну спромогу національно-культурного розвитку. Одночасно з тим ми з радостю констатуємо, що кольоністи і в господарчім відношенні значно поступили наперед.

МУЗИЧНІ ВИДАННЯ.

Незабаром у виданні Книгоспілки виходить третім накладом повне зібрання творів композитора Леонтовича. Там же підготовляється до видання повне зібрання творів Лисенка з нагоди 15-ох роковин з дня його смерти.

ТАКОЖ РЕКОРД.

„Ржеч Посполіта" доносить, що в президії Ради міністрів є 1,400 непологоджених посольських інтерпеляцій, як спадок по попереднім уряді. Інтерпеляції напливають обильно дальше. Від 1. вересня ц. р. уміщено вже понад 100 нових інтерпеляцій.

ПОЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ УСТУПИВ

СИЛА ПІЛСУДСКОГО ЗАЛОМАНА. — НАДІЮТЬСЯ НОВОГО ЗАМАХУ З ЙОГО БОКУ.

ВАРШАВА, 30. вересня. — Польський сойм, який по словам маршалка Пілсудского являється найбільшим ворогом польського народа, відніс побіду над диктатором. Затвердив він ухвалу сенату і счеркнув буджет на 500,000 золотих. Він піддав заразом дуже острій критиці діяльність двох міністерств. Супроти цего кабінет подався до димісії, а вістка про димісію зістала прийнята великим оплесками. Сойм не розвязав себе, як того надіялися, а хоче радити далі.

В той спосіб витворилася ситуація дуже скомплікована. Ніхто не знає як розвяжуться дальші події. Супроти сильної опозиції в соймі і грізної його постави, не лишається Пілсудському нічого иншого, як наклонити президента до розвязання сойму, або допуститися нового замаху стану. Ситуація напружена ще й з того боку, що стало фактом, що совіти заключили відпорний союз з Литвою. Ті знова, що думали над фінансовою реконструкцією Польщі, захитані в своїх плянах і не знають до чого братися, бо не знати, що слідуючий день принесе.

СТАЛЕВИЙ ТРОСТ В ЕВРОПІ.

ПАРИЖ, 30. вересня. — В Брукселі, столиці Бельґії, заключено сегодня залізний і сталевий трост між головними продуцентами Німеччини, Франції, Бельґії і Люксембурґу. Пробують втягнути до него ще Чехословаччину і Югославію.

Трост реґулює цілу продукцію і ціни в тих краях, які обняті ринком їх збуту. Не втягнені до цего тросту Америка ні Анґлія. Годі сказати цілком певно, який ефект викличе цей трост. Він заведе лад в продукції і усталить ціни на свої товари. З того боку не буде конкуренції, але буде мусів побороти конкуренцію з боку Анґлії і Америки. Позиція його о стільки лекша, що буде міг тепер поборювати конкуренцію пляново і спільними для всіх мірами. Найбільше значіннє того тросту полягає в тім, що в нім зійшлися найбільші вороги — французькі і німецькі індустріялісти і то найбільш впливові. З того треба заключати, що французько-німецький спір дійсно зліквідований.

МУССОЛІНІ НА ВІЗИТІ В ЧЕМБЕРЛЕЙНА.

РИМ, 30. вересня. — Вся італійська преса переповнена артикулами на теми анґлійсько-італійської згоди. Пишуть те з приводу візити, яку зложив Муссоліні анґлійському міністрови заграничних справ Чемберлейнови, який виїхав на відпочинок на Середземне море. На лончі, який відбувся на королівськім яхті Джуліяна, обговорено ріжні справи, які торкаються европейського положення, а рівнож справи, що злучені з італійськими і анґлійськими інтересами на Середземнім мори. Та візита, як кажуть часописи, мала на ціли те саме, що хотів осягнути Штреземан, коли в Тоарі снідав з Бріяндом. З тамтого снідання вийшло французько-німецьке зближенне, а з того має вийти анґлійсько-італійське.

АПТИКАР НАСИПАВ ЧЕРЕЗ ПОМИЛКУ ОТРУТ ДО ЛІКІВ.

ЛОНДОН, 30. вересня. — Аптикар в Бірмінґгем продав кількадесять пігулок пацієнтови, до яких через помилку всипав велику скількість стрихніни, яка, як відомо, є великою трутиною. Пробудившися в ночи і пригадавши собі свою помилку, полетів до радіостації і подав осторогу, а заразом розтелеґрафував до всіх можливих часописий, щоби оголосили ту помилку. За три дни зголосився до него той, що купив пігулки і віддав пачку заявившим, що лікарства не зажив, а осторогу прочитав в ґазеті. Аптикареви спав камінь з душі і він як би віджив.

НАПАДАЮТЬ ВЖЕ НА ДИПЛЬОМАТИЧНУ ДІЛЬНИЦЮ.

ПЕКІНҐ, 30. вересня. — Неспокій в столиці Хін дійшов до того, що якісь невислідженi досі бандити напали посольську дільницю і ограбили один сховок, в якім містилися дорогоцінности хінського ювилера, який хоронив їх в тій дільниці, яка тілишася правом нетикальности і була сильно хоронена. Бандити забили много людей з сторожі і жандармів, які хотіли їх по дорозі придержати.

ПОЛЬСЬКА ТАНЦЮРИСТКА БАНДИТОМ.

БЕРЛІН, 30. вересня. — Викрито історію одного з найбільш сензаційних бандитських нападів, якого доконано в білий день, в самій середині Берліна і в одним з найбільших склепів, в якім було повно публики. Бандити кидали бомбами і стріляли, ограбили касу і втікли. Тепер їх приловлено в місті Вроцлаві. Бандит Німець зветься Шмрух, а да помочі були з ним його сестра Елизабет і його любка Соня, польська танцюристка. Та послідна була цілою героїнею. Вона кидала бомби і стріляла на всі боки з автоматичного револьверу.

ЗАБИЛИ ЩЕ ОДНОГО НІМЦЯ В НАДРЕНІ.

ПАРИЖ, 30. вересня. — Ще не прогомоніла трагедія з Ґермерсгайм, як знова дійшла відомість про нову трагедію. Французький жовнір забив знова в Треве німецького горожанина, який мав його зневажити.

Користайте з нагоди! Користайте з нагоди!

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС! ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СВІДОМІ РОБІТНИКИ СВОЇМ БОРЦЯМ

Великий пасейський страйк ткачів, який отсе вже треває осьмий місяць, починає що раз більше інтересувати українських іміґрантів. Свідчить про се передовсім те, що через адміністрацію Свободи переслано до сього часу на допомогу страйкарам отсі жертви:

Відділ	132. У. Н. Союза в Меккіспорті, Па.	$24.00
„	155. У. Н. Союза в Перт Амбою, Ню Джерзі	16.45
„	57. У. Н. Союза в Коговз, Ню Йорк	26.00
„	239. У. Н. Союза в Филаделфії, Па.	10.00
„	59. У. Н. Союза в Бриджпорті, Конектикат	6.25
„	163. У. Н. Союза в Филаделфії	5.00
„	117. У. Н. Союза в Ню Йорку	25.00
„	312. У. Н. Союза в Плейнфілді, Ню Джерзі	8.26
„	133. У. Н. Союза в Нюарку, Ню Джерзі	50.00
„	283. У. Н. Союза в Оборн, Ню Йорк	10.00

Кромі сього є ще кількадесять долярів жертв, присланих через адміністрацію від поодиноких людий або від спеціяльних комітетів, уряджуючих на сю ціль балі або пікніки.

Є се все жертви свідомих робітників, які розуміють, що на всяке лихо не відповідається плачем або нарікнанем, але ділом. Які розуміють, що на боротьбу з противниками робітництва не виступається з прозьбами або викрутами, але боротьбою.

Підносячи свідомість і жертвенність членів згаданих відділів, треба зазначити, що властителі ткальняних фабрик далі вперто стоять при своїм, що робітникам засі вмішуватися до заряду фабрикою, що робітники мають слухняно приняти всякий охлап, який їм захочуть кинути зі свого стола фабриканти. Вони далі не хочуть говорити з робітниками, і страйк треває далі.

Страйкуючі робітники далі в біді. Робітникам треба допомогти на удержанне, їм треба одежі, їди. Страйкарським дітям треба молока. Страйкарам треба допомогти одежею.

Допомагати треба так довго, поки страйкарі не вернуться до праці, вернуться як побідники, не як збита поліцією й босами маса, але як свідомі карні ряди, які видержали тяжку боротьбу за велику робітничу справу.

Боротьба треває далі, і помочи борцям треба далі. Тим, що допоможуть, надгородить вдячність 16,000 ткальняних страйкарів, а ще більше переконанне власного сумління, сумління сповненого обовязку.

ТРЕБА МОВЧАТИ, КОЛИ НЕ МОЖНА ГОВОРИТИ

В середу приїхав до Америки з Варшави професор Едвин В. Кемерер, фінансовий дорадник польського уряду, голова спеціяльної американської комісії, яка мала польському урядови подати способи зарадити господарським клопотам Польщі.

Через десять тижнів студіювала ся комісія економічні відносини в Польщі, і на основі сих розслідів предложила польському урядови свою опінію, яка покищо ще остала в тайні. Польський уряд дістав сей рапорт і замовк. Видно, відноситься дуже обережно до сеї делікатної справи.

Коли газетярі питали комісіонерів при виїзді з Польщі, які вони предложення й ради дали польському урядови, комісіонери заявили, що вони про се говорити не можуть.

Професор Кемерер при своїм приїзді на американську землю й собі замовк. Коли його газетярі роспитували про пропозиції фінансової комісії, він красноріччиво замовк на англійській і польській мові, і здвигаючи плечима, казав питати польського уряду. Мовляв, наш польський уряд каже, що вважає за відповідне. Наш рапорт був тайний, і нам не вільно його зраджувати.

В сей спосіб замовкли рівночасно польський уряд і його економічні спеціялісти. Всі польські урядовці, які так залюбки рота люблять отвирати, немовби води в рот набрали.

Відомо, ся мовчанка теж мусить мати свої причини. І американські газети теж стараються її якось пояснити. Словам фінансової комісії дуже там віри не дають. На загал мовчанку професора Кемерера пояснюють в сей спосіб, що комісія мусіла певно показати польському урядови на такі основні хиби в польській економічній політиці, що сих хиб польський уряд тепер усунути не хоче, або й навіть мимо своєї найкращої волі не може. Правдоподібно, і чужим професорам, які за гроші певно мали сказати те, що від них жадали, не могли показати на величезну польську армію, на її авантурничу заграничну політику, на її нутрішну політику утисків. Через те й польському урядови і польським нанятим знатокам не лишається нічого другого, як мовчати.

КНИЖКА ДЛЯ ЧОЛОВІКА СЕ ТЕСАМЕ, ЩО КОМПАС ДЛЯ КОРАБЛЯ. ВОНА ВКАЗУЄ ЙОМУ ПРАВДИВУ ДОРОБУ СЕРЕД ОКЕАНУ ЖИТТЯ І ХОРОНИТЬ ЙОГО ВІД ПІДВОДНИХ СКАЛ, КОТРІ МОЖУТЬ ЗГУБИТИ ЧОЛОВІКА НА ЙОГО ЖИТТЕВІЙ ДОРОЗІ.

ПРО ЦЕЛІБАТ ТА НАЙНОВІЙШИЙ ЦЕЛІБАТНИЙ СКАНДАЛ НА МАДЯРЩИНІ

II.

В попередній статті навів я кілька примірів з области целібату в практиці а таких примірів можна би напровадити тисячі.

Майже що тижня доводиться читати в часописях звіти про ріжних католицьких духовних, що за всілякі каригідні вчинки на тлі половім попадають під суд. — Це не є нічого дивного і є лиш доказом, що проти природи боротись годі.

Про того рода аферу доніс власне недавно віденський дневник „Абенд" (вечер) і я позволю собі напровадити тут дотичну статтю в дослівнім перекладі:

„Ваш кореспондент довідався власне з найблизше до папського нунція в Будапешті стоячих кругів про надзвичайно сензаційний донос, котрий в нечуваний спосіб компромітує одного з провідників партії леґітимістів (прихильників династії Губсбурґів).

Іде тут о скандальну історію **латинського біскупа** в Штайнманґері **графа Яноша Мікеша.** З цею історією стоїть в близкім звязку смерть **чотирох молодих теольоґів** з духовного латинського семинара в тімже місті.

Власне в послідних днях вплинув до Риму донос проти біскупа графа Мікеша, одного з найбогатших мадярських аристократів. Після того доносу є Мікеш небезпечним та безглядним педерастом, що переслідує кождого молодого мущину, який попадеся йому під руку, так, що вже цілий ряд молодців довів він до самоубійства.

Від весни 1924 року до літа минувшого року відобрало собі вже чотирох молодих теольоґів життє в наслідок поступовання з ними біскупа Мікеша.

Він відвідував іменно дуже часто духовний семинар в Штайнманґері, а котрий з молодців йому подобався, того він собі вибирав і збирав з собою під предлогом, що він має навчити його „міністрування" себ-то служення при службі божій. — Привівши його до своєї палати — він надуживав його тілесно.

Можна собі представити, які душевні муки мусів перенести такий молодець, котрий глядів на своє будуче звання священика яко на щось чистого, гарного та ідеального, коли такий високий духовний достойник своїм поступованнем розбивав брутально всі його молодечі мрії про святість священичого звання!

Те скандальне поступовання графа Мікеша вийшло на світло денне в цей спосіб, що він знасилував одного питомця, котрого брат є капітаном артилерії. Той питомець застрілив себе револьвером свого брата, але рівночасно лишив йому лист, в котрім докладно описав поступованне біскупа Мікеша з ним.

В цей спосіб злочини Мікеша зістали відкриті, наслідком чого донесення про них відійшло до Риму".

———o———

Ось як представляє цілу ту справу „Абенд". Мені, однак, здається, що з цего нічого не вийде, і що ті, що хотять поставити таму злочинам Мікеша, вступили на цілком мильну дорогу.

Кажуть Поляки: „крук крукови око виколе". Так і в тім випадку: тут внесено до Бельзевуба скаргу на діявола! Чейже Рим не зробить кривди свому вірному слузі а ще до того і магнатови, яким є граф Мікеш Янош!

Рим стоїть на становищи, що епископа треба усе брати в оборону і не дозволити на його скомпромітованнє. Чиж мало доси за 23 літ вплинуло скарг на Гриця Хомишина за всілякі його безтактовности та хамства?! Але Рим всьо то покривав, бо знає, що він є його вірним служкою, що не лиш латинський календар пробував впровадити, але і целібат насильно у своїй дієцезії завів.

Рим усуває епископа лише зі **зглядів політичних,** як це зробив перед 40 роками з митрополитом Йосифом Сембратовичем за старанием польського міністра „родака" у Відни Зеймляковского. Най би польський уряд лиш пальцем кивнув — а Хомишин полетів би стрімголов зі свого епископського стільця. Але Хомишин завів целібат, а це є власне найгорячійшим бажанням Поляків еще від року 1717, коли то повстав славний „Проєкт на знищене Русі".

І деж такого „заслужоного менжа" могла би Польща позбуватися?!

Папський Рим має свою віками вироблену тактику, а коли в наслідок целібату виріскаються якісь голосні скандали, то звичайно ксьондза переносять в якийсь далекий кут, куда вістка про його подвиги не так легко дійде. Але епископа бере Рим в охорону і ужиє всяких можливих дипльоматичних впливів на дотичну державу, щоби виновникови і волос з голови не впав.

Будьмо отже переконані, що і у випадку з мадярським „графом" в епископських ризах — Мікешом, нічого злого йому не станесь, зосібна в теперішній Мадярщині, де по глупім большевицькім повстанню в 1919 р. сила мадярських „графів" еще більша як була передтим.

Щобн отже мадярська державна прокураторія вмішалася у сю справу — про то не може бути й мови!

Може бути, що пан Мікеш виїде на місяць-два на відпустку „для поратовання здоровля", але і це не зараз, безпосередно по відкритиу його целібатних вибриків в заграничній пресі. Инакше — це би нарушило церковний авторітет, а о нього Римови найбільше ходить.

Рим впрочім стоїть все до розпорядимости світській владі, коли і вона його попирає, а з другого боку і він уступає її з густом з дороги, коли це лежить в її інтересі! — І так вже буде яких 8 літ, як о. Боцян є висвячений на луцького епископа, але не сміє і носа показати до Луцька та взагалі поза сокальську лінію, на Волинь. А Рим на це мовчить, бо як звісно: „ренка ноген мие". Заводячи у себе целібат, заявив Шептицький одній депутації, що це доконечне, так як він потребує свобідних від всяких узів священиків, котрих би міг кинути кождої хвилі на Волинь. Та на Волинь польський уряд ніяких уніяцьких панотців хочби і целебсів не пускає. Йому і так дуже добру службу робить з одного боку православний митрополит Діонизій своїм москвофільством а з другого латинські польські біскупи, котрі пробують (доси з меншим успіхом) впровадити якусь нову унію з перевагою латинства. І тому бідний луцький епископ мусить уважати себе за епископа „in partibus infideliym" (в краях невірних) а докинцо вдоволятися урядом суфрагана у Львові.

Вертаючи до справи целібату, мушу ще піднести ось що:

Рим і сам знає, що целібат йому властиво, на практиці, більше шкодить як помагає. Ті безперестанні скандали з целібатниками, а нераз (коли вплив римський за слабий), карно-судові засуди — на здоровля йому не виходять.

Але щож! Тут іде о престіж, о повагу римського оберкоманданта: коли раз сказано, що целібат має бути — то треба при тім стало стояти, хоч би еще нових тисячу Мікешів найшлося, і хотя би через них еще чотири тисячі питомців духовних застрілилося.

Рим прямо зассався у справу целібату, затявся мов сокира в дубовий сук і не так легко його з того місця зрушити.

А до того — й не треба! Най собі стоїть і далі у тій баюрі, у котру себе своєю упертостю загнав, а проти целібату і целібатників є инша рада.

Але де її найти і як винайдений спосіб в життя впровадити — це, о скільки дотичить Америки — уже Ваша справа, дорогі американські Браття!

Передумайте справу основно і зріло, та робіть так, щоби було як найліпше для нашої Народної Справи.

Клим Обух.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

НУЖ, ДО ДІЛА!

Були колись у нас часи, (а тут в Америці) — що ні провідники, ні сам нарід не вірили в свої сили, в свою здібність, в свою життєздатність! Звичайно, при першому неповодженню, при першому ударі ворога попадали всі в зневіру, а наші песемісти, що то все звикли затроювати наш народній організм — похитували головами і казали: „Та пощо того всього", або: „Де нам до того, не тратьмо дармо сили, а спускаймося на дно".

Так, були такі часи, та вже минули! Боротьба за життя, природне й національне, зміцнювала народню силу, збільшувала завзяття, ошлюфовувала характери, збогачувала життєздатність до тої міри, що навіть у програній нам нарід постійно дозрівав, плекав завзяття і ще більшу охоту до самостійности та кріпив віру у власні свої сили!

І сьогодня, хоч веде наш нарід боротьбу тиху й підпольну, але вона сильніща а може й важніща від боротьби „военної"!

Так йде народне життя в краю, а не инакше котиться воно і серед українських еміґрантів в Америці.

Та маючи більше волі й свободи ділання тут ніж у краю, наша еміґрація бореться більш отвірто і певно показуючи в той спосіб не лишень свою але і цілого народу дозрілу політичну і національну здібність. Та зрілість показується якраз тепер в отвертій боротьбі з народніми дезорґанізаторами, тими народніми струпами, що затроюють орґанізм української еміґрації, одинокої, що може реаґувати сміло й певно, без страху і оборонювати наступ ворога на наші землі і наші ідеали.

В боротьбі цій еміґрація показала, що вона вище ставить будучність свойого народа, і готова все стати в обороні народніх інтересів!

Зрозуміння шкоди з боку наших внутрішніх ворогів, своїх домашних пявок, яких за всяку ціну хочав з окаліченням власного тіла треба знищини — веліло нашій еміґрації виступити громадно і рішуго проти рутенської політики.

Тимсамим еміґрація сказала, що національна гідність і ціна народніх героїв-борців є надміру дорожа від кирипників!

Бо поза плечами кирипників наші національні вороги розпустили сіти, щоби нас поглотити, Запустили свої пазурі, щоб раз на все з нами скінчити.

Ту небезпеку еміґрація зрозуміла!

І це зробили не доктори і стовпи народні — але самі робітники. Завчасу, нім гидра розрослася, стяли їй голову. Це велике діло! Це вираз великої сили! Та побіда ще не завершена. А завершити її конче треба! Правда, домінуючим голосом в цій боротьбі є правда і чесність! Вони очевидно мусять побідити. Але який тому всьому конець буде? Писали в газеті, доказували, сперили — і на цьому скінчили?

Ні! Цього за мало!

Коли ні рутенський епископ, ні його священство, не скликують загальної ради, щоб полагодити ту справу, так народ сам повинен це зробити.

Вибрані делеґати усіх товариств У. Н. Союза, Провидіння і Обєднання повинні війтися під проводом всіх трох предсідників і виробити одну ясну плятформу ділання! Тоді доперва справа буде покінчена.

Хай наші вороги пізнають, що в народі сила, що нарід вміє розвязати й найтяжші проблеми, що нарід зуміє визвободити себе з всякої неволі.

Так, ну-ж до діла!

П. Ковальчик, з Лінден, Н. Дж.

ПРОЧ З РУТЕНСТВОМ І ВІЗАНТІЙСТВОМ!

Товариство „Запорожська Січ", відділ 317. У. Н. Союза в Сиракюз, Н. Й., розпочало свій місячний мітінґ тим, що на згадку предсідателя про вшанування памяти Івана Франка всі присутні пошанували память повстанням з місць та ухвалили вислати з каси товариства до Обєднання $10 на памятник Франка. Заразом запала ухвала, щоби „Свобода" далі поширювала культ Франка та набула твори Франка, які ми будемо старатися розповсюднити в той спосіб, щоби вони дійшли до кождої української хати.

По дискусії над загально народніми справами вирішено:

Щоби вже раз закінчити з рутенством і візантійством, до магаємося, щоби на наших церквах знести вже раз назву „Грік католік", а називати: українська католицька церква. Таксамо домагаємося, щоби наша дієцезія була оголощена як Українська Католицька, а не рутенська.

Протестуємо проти цего, щоби епископська канцелярія ширила по парохіях такі брошури як ті, що їх написав д-р Назарук. Коли не ширите між народом просвіти так не ширіть баламутства і темноти.

Взиваємо всіх Українців, щоби не принимали ніякої метрики, в якій наша народність не була би зазначена як українська.

Заявляємо, що не попустимо в наших домаганнях ні на крихітку, а будемо боронити слушних наших прав до останньої каплі крови. Бо то не боротьба за азбуку, а за поступ і визволенне нашого народу.

За товариство „Запорожська Січ":

Лука Залеський, предсідатель;
Ілько Чернятович, секретар;
Михайло Данькiв, касієр.

ЗАРАДЬМО ЛИХОВИ, ПОКИ ПОРА.

(Дальший голос з кругів українського кат. духовенства).

З відрадою прочитав я „голоси" перших кількох священиків, які з болем серця, але щиро заговорили про теперішнє критичне положенне. Кажу „з відрадою" — тому, бо думаю, що справа зачинає брати властивий зворот, і можна надіятися, що буде успішно полагоджена тими людьми, які повинні її полагодити. Нам не треба зраджуватися лихом, бо не ліпше діється у нас в старім краю, як се бачимо зі статті о. С. В. поміщеної в „Ділі" а не С. В., поміщеної в „Ділі". Факт є фактом, що слова і діла наших Владик ведуть наш нарід до Варшави а не до Києва. Владики глухі і німі на се, що нарід противний їх політиці; їх не обходить і не болить се, що сей нарід, доведений до крайности, покидає церкву і віру, якої тілько літ серед найстрашнійших переслідувань і упокорень держави. Вони всі мають ту саму відповідь: „Не дбаю, нехай буде кількох а добрих" то є під кождим зглядом сліпо їм послушних. Як священик, розумію дуже добре конечність послуху для власти духовної і того послуху я сам від своїх парохіян вимагаю. Однак як чоловік, я знаю, що нема людий неомильних, навіть коли є... Епископами. Тому це є абсурд, коли Владика каже: „Я є Епископ, — і мною Дух святий кермує, — тому я не можу милитися". Той абсурд розуміє легко кождий чоловік, це розумію я, священик, це повинні розуміти тим більше о.о. Совітники, яких Епископ до себе для поради покликав. Обовязком совітників є дати добру, щиру і совісну раду свому Епископови і коли вони сего не роблять, коли мовчать перед Епископом, видячи його блуди, то поступають несовісно. „Нас Владика о раду не питає" — каже один з совітників. Я своїх совітників, то є урядників парохіяльних, також часто про деякі річи не питаю, але часто слухаю і іду за їх радами, які нераз є дуже добрі і розумні, хотяй я від своїх „совітників" є вченійший і більше ніж вони „Духом святим освячений". На теж вони мої „совітники" і на теж їх на сей уряд покликано.

А на що Ви є, Впр. о.о. Совітники? На що Вас Епископ покликав? Довкола Вас горить, кождий о тім знає. Епископ мовчить, бо можливо, що думає, що се Дух святий в виді огненних язиків дійствує, — а що Ви на се, о.о. Совітники? Чому нарікаєте на Владику перед священиками і світськими людьми, коли яко совітники на засіданню одного слова не скажіси — і або мовчіть та пежете? Будьте щирі, чесні і состаньте на Епископа нарікати поза його плечами, так як мовчите на засіданнях, або говоріть на засіданнях се, що говорите перед людьми. Се є певне, що і сам Владика не є дитиною ані так короткозорим, щоби не видів Вашої дволичности. Чув я від старших священиків, що бл. п. Еп. Сотер мав совітників, які дуже часто щиру і отверту, хотяй зовсім противну свою гадку висказували, яку покійний Владика не лише радо принимав але навіть в особливший спосіб для тих людий був вдячний. Чому би наш Владика Константин мав инакше поступати? Не маю я наміру нападати на нікого, але хочу, щоби завести лад і спокій, щоби припинити боротьбу.

Слова та ради моїх попередників, священиків, в справі скликання Собору для нарад над теперішним критичним положенням, є золотими. Отці Духовні: Будьмо щирі і отверті. Дбаймо не лише про добро особисте, що, мовляв, в моїй парохії всьо спокійно і добре, але подбаймо найбільше про народне добро, про добро загальне. Не будьмо сліпі на се, що наша Церква валиться в Америці, не будьмо глухі на се, що говорить наш нарід не лише в часописах але і поміж собою. Не чекаймо і не числім на нічию поміч, тай не зволікаймо, аж буде запізно. Але тепер, поки ще час, поки страти наші хотяй великі але не цілковиті, — **зійдьмося на наради,** висловім свої гадки, усуньмо, що зле і зведім се, що за добре всі уважати будемо, а допоможемо народній справі і вирятуємо нашу українську католицьку церкву.

Колиб епископ противився зїздови, колиб хотів дальшого роздору і розбиття так, як роблять наші урядники коли ми мітінґу парафіяльного скликати не хочемо: Вони і без нас його скличуть і зі собою порадяться. То само зробім ми. А скликати нас на нараду повинні як

раз совітники, це їх обовязок. А не скличуть вони нарад, ні не зроблять порядку в нашій Церкві, то зроблять його самі наші парафіяни без нас, як то вже радив зробити якийсь голос в „Свободі".

Священик.

—o—

КІНЧІМ СЛОВА, БЕРІМСЯ ДО ДІЛА.

Хочу й я забрати кілька слів, але не буду вже говорити того, що другі передімною сказали. О що ходить в боротьбі, яка тепер розвелася серед української іміграції, нам уже відомо. Тепер пора сказати, що зі сею боротьбою робити.

Противники українського народа вдають, що вони замовкли. В сей спосіб вони хочуть приспати нас, щоби ми нічого не зробили, а вони могли відтак виступити проти нас хитрійше, більше обдумано. Ми мусимо тепер найти на се спосіб, і запобігти новим виступам раз на все.

Наперед, до владики Богачевського з просьбами більше не їдьмо. Не хоче він принимати депутацій від українського народа, то се най буде для нас научка, щоби до нього більше в ніяких справах не вдаватися.

Коли владика Богачевський боїться вийти межи наших людий, бо межи ними дикуни, які його можуть зневажити, то най сі „дикуни" не дадуть свому цивілізованому епископови ні одного цента катедратика.

Коли Богачевський називає свою церкву рутенською, то най парохії скажуть йому, що наші церкви є українські й рутенському біскупови катедратика платити не будемо. Наша українська церква св. Володимира у Палмертоні вже таку заяву епископови зробила. Коли епископ не признає Українців, то ми не признаємо рутенського епископа.

Щоби обговорити справи української католицької церкви в Злучених Державах, скликмо зїзд. Виберім на сей зїзд по двох делеґатів від кождої парохії, і най сей зїзд вирішить всі справи.

Такий зїзд відразу заставить усіх священиків заявитися, з ким вони держать: з народом, чи проти народа. Священиків нам нічого боятися. Котрі стануть з народом, сих ми будемо піддержувати й боронити перед напастями епископа. Як котрий стане з епископом, то най його він відтак удержує.

Коли ми се зробимо, а зробити се не трудно, то ми скоро полагодимо всі наші клопоти, і епископ зі своїми прихильниками буде примушений робити народну політику, або буде мусів виїхати туди, звідки приїхав.

С. Дмитрик,
предсідатель української церкви в Палмертоні, Па.

ПОЗІР! — АМСТЕРДАМ, Н. Й.!

КОМІТЕТ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ

— устроює —

КОНЦЕРТ

в память 10-літних роковин смерти великого мученика і поета ІВАНА ФРАНКА

В НЕДІЛЮ, 3. ЖОВТНЯ 1926 Р.

о годині 7-ій вечером.

В ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ при Поласки ул.

Проситься всіх місцевих і позамісцевих Українців взяти участь в тім святі та відсвяткувати дороге імя нашого борця і каменяра Івана Франка. 229

Комітет.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Й. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА ЗБОРІВ В НЮ ЙОРКУ

— устроюється —

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В LIBERTY HALL
255-263 E. Houston St., New York

В СУБОТУ, 2. ЖОВТНЯ 1926 Р.

Початок о год. 7.30 вечер.

Вступ 50 цент. — Музика первородна.

Дорогі Родичі!

За почином нашої праці дійшлисьмо до того, що в Зборові вже сіяв будинок, в котрім має міститись Промислова Школа, котрих то шкіл в Галичині майже нема.

Будинок ми вже підвели, але еще не викінчений з браку фінансової помочі. Отже кличемо до Вас нюйоркські Громадяни, прийдіть на сей баль, де проведете весело вечір, а тим самим поможете нам докінчити шкільний будинок. На бали буде много ріжнородних несподіванок. За добру забаву і чесну услугу ручить

228-9 **Комітет.**

Василь Бобріс (Смутний).

ЗІ СПОГАДІВ.

—o—

Присвячую Віктору Чеховському*)

I.

Літо. Парко. Вечір — піч.
Пеш і пеш
Та ждеш,
Щоб упала ніч.

Десь в Сараєві убили
Принца крови —
Й вже готові —
Зуби смерти забіліли.

II.

На клаптику червоному
Чорні слова —
Не чути їх від гомону:
„Війна, війна"!

Найбільші: Божою милостю,
Ми, Миколай...
„Що, діду, онука виростив?
„Тепер віддай"!

III.

Шість братів,
Усі військові,
Сидять мовчки
Без розмови.

Думка мозок
Їсть одна:
Чи для нас
Ота війна?

IV.

Рідуть салдати, ревуть пісні,
Плачуть діти, матери;
Всі співай! Не хнич, не кисни,
Ногу тверду ти бери.

„Патріотами враз стали",
Всі газети записали,
А про плач не розказали,
Пройшли мимо, промовчали.

V.

Дубно. Вилізли з ваґонів,
Поплили: чи скоро?
Дощик сіє, вітер стогне,
Наче кличе горе.

VI.

„За війну, за перемогу!
„Випем за Росію!"
Пе полковник, не старшина,
Весело, радіють.

„Ти, хорунжий, чом не випеш?
„Я? — Ти теж старшина!
„Ні, я пю, ось подивіться,
„Пю я за Вкраїну".

VII.

Бій. Зове полковник
Вірного старшину:
„Памятаєш, хто учора
„Пив за Україну?"

„Памятаю! — Ворог він нам,
„Більше щоб не пив,
„Щоб Росію не любити
„Більше він не смів".

VIII.

Бій скінчився. Перемога.
Пішло військо далі.
По пшениці люде добрі
Неживих збирали.

Під копицею без руху
Хорунжого вздріли,
Очи мертві безнадійно
В чорнозем гляділи.

IX.

Не мислили Галичане,
Що здибали брата;
Поховали як і решту
Й могили не знати.

Париж, 29. I. 26.

*) Прапорщик Віктор Чеховський, забраний до війска в 1914 році, мав намір піднятн повстаннє в Київщині, захопити друкарню Голов. Штабу й видрукувати відозву і в ній спосіб заманіфестувати бажання українського народу стати самостійним. Але батьки та родичі, боячись репресій на себе, наперли на нього покинути думку. Небіжчик належав до Укр. Соціял-Дем. Партії і в революції 1905 року перший організував маніфестації в с. Торохвацї на Київщині, де мешкав його батько і де він народився. — Автор.

ВЕЛИКА РОЛЯ.

Славного актора Девріента мучив безупину якийсь молодик без таланту, щоби дав йому якусь ролю. Коли Девріент не міг спекатися його, казав йому прийти гарно зодягненому, до театру, щоби вже взяв участь у представленню. В ґардеробі причепив Девріент молодцеви величезний ордер на груди та казав йому стати за кулісами. На всі питання, яку він ролю гратиме, Девріент не відповідав йому нічого, лише:

— Стійте тут, а вже побачите.

При кінці дії один із акторів на сцені сказав слова:

„Про тую пригоду мусить довідатися пан президент".

— Чуєте, — озвався Девріент до молодого ділетанта — тепер була мова про вас, ви є президент. Так, а тепер віддайте ордер і йдіть до дому. Ви знаменито відіграли свою ролю.

ПОЛЬСЬКІ СПРАВИ.

—o—

Ми вже звідомляли про спроби мілітаризації адміністрації в Польщі. Форсує отсі заміри з усіх сил Пілсудскі. Найновіші часописи принесли нові відомости про намагання віддати польські цивільні установи під військову контролю. І так, ґенеральний залізничний комісар, який працював дотепер при польському ґенеральному штабі, буде приділений до міністерства залізниць. Це має стати початком мілітаризації польських залізниць.

Цікаві практики польської поліції викрив польський часопис „Глос Правди". В цілому ряді статтей виявив він спілку урядовців польської варшавської поліції зі злодіями та ошуканцями. Поліція симулювала боротьбу зі злодіями, а на ділі була з ними в порозумінні. Творцем цеї системи був Курнатовскі, колишній член охрани, власник кількох домів у Берліні, віллі в Італії і т. д. Дальші типи: аспірант Бахрах, який, будучи на службі поліції, перевозив масово через границі валюту і кокаїну. До цього вживав він дипльоматичних пашпортів, які дістав для уможливлення погоні за фальшівниками грошей. Комісар Добецкі півнальфабет, управитель летунської обсервацийної бриґади, брав великі окупи від злодіїв дорогоцінностей. Комісар Шафраньскі, який скінчив колись 2 кляси народної школи, брав великі окупи від купців. Кармазик, головний дактольоскоп у розвідчім відділі варшавської слідчої поліції, викрадав за великі гроші з альбумів фотоґрафії злочинців і їхні дактильоскопічні відтиски.

Для завершення отсих ревеляцій „Глосу Правди" варта згадати, що військова жандармерія мусить опікуватися автором, який здемаскував отсю банду, інакше ґрозить йому смерть від ображеної шайки.

— Мамо, діти сусіди дрочаться з нашою мясоїдною ростиною! Показують їй ковбасу, а потім самі їдять цю ковбасу...

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

КОМЕДІЯ ЯКИХ МАЛО!

ТЕАТР. ГУРТОК ТОВ. ІМ. М. ДРАГОМАНОВА В НЮ ЙОРКУ

— відограє —

НАДЗВИЧАЙНО ГУМОРИСТИЧНУ КОМЕДІЮ, КОТРА ТАК ДУЖЕ Є УЛЮБЛЕНА УКРАЇНСЬКОЮ ПУБЛИКОЮ, під назвою:

НЕЧИСТА СИЛА

— або —

ПРИГОДА ПІД ГРУШКОЮ

в 4-ох діях, О. В. Рутковського.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-го ЖОВТНЯ 1926 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ

217-219 East 6th Street, New York City.

ПОЧАТОК О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕРОМ.

ЦІНИ МІСЦЬ 65 ЦЕНТІВ.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ

229 **КОМІТЕТ.**

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

НА ОТВОРЕННЄ ТЕАТРАЛЬНОГО СЕЗОНУ ПРИ УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ КЛЮБІ В НЮ ЙОРКУ

буде поставлена славна українська оперета Артемовського

в трьох діях

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ

Машір ..... в ролі Одарки
Соловйова ..... в ролі Оксани
Дилов ..... в ролі Карася
Басманов ..... в ролі Андрія
Шарко ..... в ролі Султана
Шандровський в ролі т. Самовника

Хорові частини виконає гурт з хору ім. Леонтовича.

Режісер: МЕЛЕШКО. :——::——: Диріґент: ПЕТРОВ.

В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ
(MANHATTAN LYCEUM)
66—68 E. 4th STREET, NEW YORK, N. Y.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-ГО ЖОВТНЯ 1926 РОКУ

НОВІ ДЕКОРАЦІЇ! НОВА СЦЕНА!

Приходіть самі і кличте своїх знакомих, бо така друга нагода послухати прекрасної пісні з уст по цілій Америці відомих співучих сил, насмітятися до схочу і взагалі збудити в собі найкращі почування — другий раз скоро не трапиться!

Початок о годині 7.30 вечером. — Вступ 75 центів.

ПО ВИСТАВІ БАЛЬ. — ДОХІД НА ДІТОЧУ ШКОЛУ.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Коли хочете спровадити до Канади свою родину чи знакомих з Галичини або України, то ми Вам спровадимо їх без найменьшого клопоту для Вас. Спровадженими іміґрантами через нашу фірму заопікуємося і тут на місци. Звертаючися в тих справах до нас, Ви щадите гроші і час. Пишіть по інформації до

ANGLO-UKRAINIAN STEAMSHIP TICKET AGENCY,

243 CRAIG STREET, WEST MONTREAL, QUE., CANADA.

Др. В. Клодницький.

УКРАЇНА В 1918 Р. В ОСВІТЛЕННЮ АВСТРІЙСЬКОЇ ДИПЛЬОМАТІЇ

— (2)

(Продовженнє)

До перевороту П. Скоропадського Австрія не приложила своїх рук, бо австрійські правлячі круги знали добре настрої селянських мас і з ними числились. (Гл. „Свобода" з 23, 24, і 25 серпня с. р.) Окрім того ми бачили, що австрійсько-угорський двір „леліяв солодкі надії" — дочекатись евентуально того, що Василь Вишиваний колись „зможе" дочекатись київського престола — бодай гетьманського, як вже не цісарського.

Поминувши і страх перед розбурханими революцією українськими народними масами, поминувши і золоті мрії бачити Габсбурґа в українській короні, Австро-Угорщина погоджувалась з переворотом на Україні ще й тому, бо він відбувся поза плечами Австрії при допомозі німецького ґенерала Ґренера (Groener). Переворот без відома й згоди Австрії обиджав австрійську монархію, союзницю Німеччини!

Договору Ґренера зі Скоропадським, а радше условій Ґренера, диктованих Скоропадському, Австрія спершу не уважала ніяким державним пактом — а навпаки неоформленими пертрактаціями і то лише між П. Скоропадським і Німцями.

Австрійському послови з часів Української Центральної Ради — графові Форґачеві в Київі, дано з Відня директиви „de facto" увійти в зносини з гетьманом України — не при знаючи „de iure" нового уряду.

Такий стан „невизнання" нового уряду України зі сторони Австрії тревав аж до 2. червня 1918 р. Доперва під напором Німеччини віденський двір йде на уступки і доперва 2. червня австро-угорський посол в Київі одержує з Відня нові директиви і передає гетьманові грамоту свойого уряду, в котрій споміщаєсь „признання" нового ладу на Україні зі Скоропадським на чолі і згоду Австрії вступити з ним в ділові зносини.

Понизша депеша № 29918 потвердить нам негодовання Австрії по причині перевороту при допомозі ґенер. Ґренера, невизнання „de iure" гетьмана та освітлить нам непорозуміння Німеччини з Австрією, проти волі котрої Німці в районі австро-угорських військ усунули Коморного, українського комісара м. Одеси з часу Укр. Цент. Ради.

Напруженні відносини між Австрією а Україною, головно по причині усунення Коморного (не гетьманом України а Німцями) як вкінці чимало неукучих справ адміністративно-політичної натури вдадось міністрови Кістяківському заглаїти.

Дня 22. мая — майже в місяць по перевороті Скоропадського — приходить до заключення умови між „наказним Німцями урядом" Скоропадського а австро-угорським командуванням Армії Східної, розташованої на Україні, (цим разом при „співучасти" ґрафа Форґача, австрійського посла в Київі та міністра зак. справ ґр. Буріяна!) чим до певної міри задобрюєсь Австрію.

„Договір"-умова австрійської східної команди з гетьманським урядом буде поміщена понизше в депеші 29918, під заголовком: Ц. і к. австро-угорське представництво в Київі № 29/політ.

№ 29918. Телефонічна депеша.

Ґраф Травтмансдорф,

Баден, 25. мая 1918 р.

Командант Східної Армії, ґенерал інфантерії Кравс вислав 22. ц. м. до ґрафа Форґача слідуючу телеґраму:

„Коли команда 2-гої Армії по повденню київського уряду довідалася про пакт, заключений між ґенер.-лейт. Ґренером і гетьманом, висловлено звідси Нач. Команді Армії побоювання щодо того, що умова була заключена **лише з Німцями** — а не зі союзниками та що важні точки як пр. речинець нових виборів та створення українського війска були умовлені тільки з ним. Нач. Команда Армії подала Команді теперішної Сх. Армії до відома слідуючу оцінку ситуації ц. і к. міністерства закордонних справ:

Хмова зі Скоропадським не є ніяким державним договором, тільки неоформлені пертрактації. Їх заключено за відомом*) ц і к. представника і вони є також для нас обовязуючими, оскільки при цього рода неоформлених умовах може бути мова про абсолютно обовязуючу силу.

Ц. і к. посол має припоручення увійти в зносини з гетьманом de facto, не признаючи одначе формально уряду. Хоча також згадані умови ми признали, то це не виключає, що поодиноки точки мусілиб евентуально підпасти ревізії, наколиб це оказалося конечним в тягу дальшого розвою. Побоювання, висловлене свойого часу командою 2-ої Армії, що на підставі цього пакту гетьман буде більше спиратися на Німців, здається, тепер справджується. І так не узгляднено просьбу команди 2-ої Армії, щоб в Одесі настановленого комісара Коморного полишити так довго на становищі, аж доки не доведеться до порядку справ тутешньої міської думи, а противно пост „розвязано" а нач. команду щойно опісля повідомлено. Для удержання безперервности приказано ґенеральному комісареви сповняти свої обовязки доти, доки не наспіє його наслідник. До управильнення цеї справи вислав гетьман українського державного секретаря Кістяківського до Одеси, якого тут сьогодня очікується. Плянується йому поставити слідуючі услівя:

а) Пост ґенерального комісара для Херсонщини і Катеринославщини мав би залишитися, а його круг ділання требаб поширити також на Поділля, так що ці 3 ґубернії, які стоять під австро-угорським зарядом, малиб також оден спільний правительственний орґан. До нього малиб наспівати всі правительственні розпорядки з обовязком подавати їх негайно до відома команді Сх. Армії.

б) Наколиб цього одностайного орґану не можна було добитися для нашої сфери інтересів, то команда Армії мусить безумовно жадати звязкового орґану українського уряду з осідком в Одесі, який піддержує звязок між київським урядом а командою Армії.

При цьому я далекий від того, щоб впливати на політичні взаємини між армією а українським урядом, на сторожі чого впрочім стоїть Ваша Ексценція, тільки я змагаю до цього, щоб обезпечити співпрацю австро-угорської армії з місцевими орґанами України тільки в тих справах, які не теплять проволоки по ріжних інстанціях. Позволю ще собі надіслати обширнійше звідомлення про переговори з державним секретарем Кістяківським. Прохаю Вашу Ексценцію попирати мене в цих моїх стремліннях.

Шеф ген. штабу дав мені взгляд в цю телеґраму, підкреслюючи, що внесення команди Сх. Армії являються йому оправданими.

(Далі буде).

*) Одначе без відома міністерства закорд. справ. Тут граф Буріян хоч нехоч скриває свій блямаж. Замітка д-ра В. Клодницького.

ÆOLIAN HALL
34 W. 43rd ST.

ВІВТОРОК ВЕЧЕРОМ ЖОВТЕНЬ 12, о 8.30

ПЕРШИЙ КОНЦЕРТ — МІСЧА

ELMAN

СМИЧКОВИЙ КВАРТЕТ

П. ЕЛЬМАН САМ НЕ БУДЕ ГРАТИ СЕГО СЕЗОНУ.

Тикети від $1.10 до $2.75 можна набути при касі,

CARNEGIE HALL,
7th AVE. ПРИ 57-ій УЛ.

В НЕДІЛЮ ВЕЧЕРОМ ЖОВТЕНЬ 17, о 8.30

ОДИНОКИЙ В НЮ ЙОРКУ ВИСТУП

АЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ і ДОБРОГО УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ХОРУ.

35 СПІВАКІВ. — СОЛІСТ МАХ POLLIKOFF, скрипак.

Тикети від $1.10 до $2.75 при касі. Почтою

B BLOCK & ENDICOFF, 33 W. 42nd STREET, NEW YORK, N. Y.

НАЙБЕЗПЕЧНІШЕ
НАЙСКОРШЕ
НАЙТАНЬШЕ

АМЕРИКАНСЬКІ ДОЛЯРИ ДО ГАЛИЧИНИ

пересилає

СТАНДАРД БАНК

ЗНАНИЙ від многих літ Банковий Дім доручає доляри почтою або телеграфічно до всіх земель України, за дуже низьку оплату.

ЩАДНИЦЯ

Уряду Злучених Держав, Стейту і Міста Ню Йорку

принимає

ЩАДНИЧІ ВКЛАДКИ І ПЛАТИТЬ 4%.

Користайте з чесної і скорої услуги.

Банк отворений до 8-мої години вечером.

STANDARD BANK

AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

BRANCH: FIRST AVE., COR. 79th ST., NEW YORK, N. Y.

ФАРМИ!

12 ЛОТІВ — HILTON

4 БЛОКИ ВІД SPRINGFIELD AVE.

При повітовій дорозі, лоти 33x100 за $850. Колиб хто хотів купити всі, нараз, почислиться йому $26.00 за фут.

Нагода для Будівничих.

R. PETER, 1238 Springfield Avenue, Irvington, N. J. Tel.: Essex 5521.

СТАРИЙ БЕЗДІТНИЙ вдовець фармер продає свою фарму 50 акрів, добре поле, ліс, дім 10 кімнат, своя електрика в домі, стайні і других будинках, сад і ріжні машини, 2 корови, кінь, кури і весь збір з поля, 2 милі до міста. Ціна $4,000, половина готівкою. Прошу писати: 226-30

N. LAGODA,
P. O. Box 252, Versailles, Conn.
Tel. 1526 ring 14, Norwich, Conn.

$450 ГОТІВКИ.

Се все, що потребуєте, аби купити впрост від властителя новий одноповерховий дім з всіма зручностями, огрівание, лота 50x100, ціна $4,750, решта як рент. Блок до трамваю, школи озера в парку, де можна безплатно купатися, 5 хвиль до фабрик і крамничних заводів, де все повно роботи. Місці і в 5 дооколичних містах все забудовується, 35 хвиль до Ню Йорку. Властитель **MACDONALD, 200 Broadway, Room 244, New York City.** 222-

МАЛА ФАРМА, $50 заднатку, $8 місячно. **New Brunswick — 16.000 мк стіп.** Ціна $395. Добра земля для ярини і курий. Пять хвиль від стації, близько від школи і церкви, близько фабрик. Голоситися до: **Hamilton Realty Company, Room 713, World Bldg., 63 Park Row, New York City.** 200—

МАЛИЯ ФІЛЬВАРОК в Галичині на продаж. Подільська земля. В селі Купчинцях коло Тернополя, почта і зелізнича стація в місці, на продаж 60 моргів поля в одним кавалку і ціле господарство, на яке складається мурований мешкальний дім критий бляхою, із 7 кімнат, кухні і винниці, всі господарські будинки, город і сад. Земли дуже врожайна, чорнозем. Власник до кількох літ відданий весь вложений капітал. Ціна $9,300. Голосить ся до **СВОБОДИ, 83 Grand St. Jersey City, N. J.** 209-1

РИЗНИЦЯ І СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РІЧИЙ
Mme SOPHIA OLSHANSKA
365-7 W. 118th St., New York, N. Y
Phone: Monument 4627.
Take 6th or 9th Ave "L" or Broadway Subway to 116 St. 217—

ВДАВАЙТЕСЬ ДО СПЕЦІЯЛІСТИ ПРАКТИКУЮЧОГО 27 ЛІТ У ВАШИХ НЕДУГАХ.

Без ріжниці, як застаріла Ваша недуга, я Вам помогу.

Хронічні недуги мущин і женщин лічу успішно модерними методами.

ДАЮ СКОРІ РЕЗУЛЬТАТИ у всіх недугах нервових, шкірних, кровних, нирковых, мочевих, ревматичних, геморойи та недугах кишок З єгзамінуйте вашу кров.

Мої оплати умірковані, включаючи особисті оглядини при кождій візиті. Х-РЕЙ і хемічна аналіза

ПОРАДИ І ОГЛЯДИНИ ДАРОМ.

DR. LOUIS ZINS, 110 E. 16th ST. NEW YORK,
межи 4th Ave. і Irvington Pl.
Годинн: Денно 9. рано до 8 вечер; в неділі від 9 рано до 4 пополудни.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
наймодерніші електричні апарати.

ВДАВАЙТЕСЬ ДО СПЕЦІЯЛІСТИ ПРАКТИКУЮЧОГО 32 ЛІТ У ВАШИХ НЕДУГАХ.

Без ріжниці, як застаріла Ваша недуга, я Вам помогу.

Хронічні недуги мущин і женщин лічу успішно модерними методами.

ДАЮ СКОРІ РЕЗУЛЬТАТИ у всіх недугах нервових, шкірних, кровних, нирковых, мочевих, ревматичних, геморойи та недугах кишок єгзамінуйте вашу кров.

Мої оплати умірковані, включаючи особисті оглядини при кождій візиті. Х-РЕЙ і хемічна аналіза.

ПОРАДИ І ОГЛЯДИНИ ДАРОМ.

DR. KOLER, 638 PENN AVENUE, PITTSBURGH, PA.
Український Лікар.
Годинн: Денно 9. рано до 8, вечер; в неділі від 9. рано до 2. пополудни.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Житомирського заведення порогів і Київського Зайцевського шпитали.
R. E. SHMULENSON,
279 E. Broadway, 1st fl., New York
Tel. Orchard 8121
ПОРАДИ І ПОМІЧ.

HOLLUB'S PHYSIO-THERAPEUTIC TREATMENT PARLOR.

Здоровля! — се Ваш найбільший скарб.

Електричні і ручні масажі, зільні купелі, гоючі електричні лямпи, медична гімнастика і другі всякого рода електричні лічення. Приватні поради здоровля для женщин. Доктор в офісі.

Годинн: 9—12; 1—4 для женщин; 5—9 вечер для мущин. В неділі від 9—2 для мущин.

Адреса:
801 — 45th ST., cor. 8th AVENUE, BROOKLYN, N. Y.
Tel.: Windsor 0930.

ОДИНОКА ПРОСТА ДОРОГА до

ГДАНЬСКА
$106.50

ВПРОСТ ДО ГДАНЬСКА
3-тою КЛЯСОЮ ОДИНОКОЮ БЕЗПОСЕРЕДНЮ ЛІНІЄЮ.

Не треба пересідати з корабля на корабель ані вестися довго поїздом, що є правдивою вигодою.

З Данціґу поспішні поїзди до Львова і других міст в Галичині, Буковині і Підкарпатській Україні.

$180 ТАМ І НАПОВОРОТ
третою клясою туристів (бувша другою клясу), лишень $10 понад звичайну третю клясу в одну сторону, $15 в обі сторони.

Коли заміряєте їхати

ДО ГАЛИЧИНИ

поінформуйтеся о їзді.

БАЛТИЦЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЛІНІЄЮ

Слідуючий відїзд кораблів:
„ЛІТУЕНІЯ" ..... **12. жовтня**
„ЕСТОНІЯ" ..... **2. падолиста**

По інформації голоситися до місцевих агентів або впрост до лінії
8—10 BRIDGE ST., NEW YORK

ЛОТИ! ЛОТИ! ЛОТИ!

Маємо на продаж лоти в дуже гарнім положенню, коло двох стріт-кар в місті **Алентаун**, добра нагода для людий, котрі хотіли купити на легкі грти річні сплати. Ціна лотів від $450 до $870, за готівку десять процент опуст. По всякі інформації прошу голоситися на адресу: 223—

ГРИГОРІЙ ПИПЮК,
159 Tilghman St., Allentown, Pa.
Telephone: 7305.

ТАЄМНИЦІ МОЛОДОСТИ.

Помимо старечого віку і сивого волоса, можна бути молодим, коли не гризется минувшиною і тішитесь теперішним окруженням, принимаючи всьо спокійно так, як воно приходить. Держіть постійно рівновагу духа! Злий гумор часто є спонуканий певними забуреннями жолудка. Вжийте Трінера Гіркого Вина, а злий гумор зникне. Сей середник очищує жолудок, відганяє злий апетит, здтвердження, нестравність і біль голови. 6 бутельки лишень $1.25, трошки більше на полудне і далеким заході. Кождий аптикар або спродавця достарчить вам його. Попробуйте також Трінера Ліпменту на ревматизм і невральгічні болі. Коли не можете дістати їх в вашім сусідстві, пишіть до Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

ПАТЕНТИ

Пишіть по Описи і Шкіци та гарно ілюстровану Патентову Книжку. Обі висилаємо, на жадане, даром. Напишіть також над яким винаходом працюєте тепер і пришліть нам шкіц і опис до переглянення, щоб забезпечити ваші права сейчас.

Найбільші признання, умірковані ціни, скора обслуга, понад 25 літ практики. На ваші запити відповідаємо даром.

BRYANT and LOWRY
Registered Patent Attorneys,
310 VICTOR BUILDING, WASHINGTON, D. C.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім вашим читачам, що присилаючи до нашіщення ріжні оголошення до часопи „Свобода", треба рішночасно прав оголошенням присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням будуть ласкаві за кожде написане з оголошенню одно слово числити 2 цт коли таке оголошенє має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платитися 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути прислані на цьому місцевім урядом відділу Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописі, так що колиби вмагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не хотять при стосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непомішено їм оголошення їх оголошень.

„ЦАРІВНА"
ПОВІСТЬ
ЖІНСЬКИЙ ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА
Ціна 25.00.
Можна набути в Книгарні „Свободи"
"SVOBODA"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

З українського життя в Америці.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Комунікат Центрального Комітету.

Ми низше підписані урядники Центрального Комітету Зучених Товариств міста Трентону почуваємося до обовязку здати звіт з своєї діяльности. Ціль нашого обєднання полягала на тім, щоб відсвяткувати гідно та достойно память найбільшого сина галицкої землі, Івана Франка.

На улаштоване свята 9 товариств зложили на початкуючі видатки по три доляри, що зробило єуму $27.00
З тіжетів на концерті було 67.00
З продажи пива і соди прийшло 50.25
З відзнак станкових 2.80

Разом було приходу $147.05

Розхід був слідуючий:

За вироблене тікетів, відозв та оголошень заплачено $20.00
Галя на концерт 25.00
Співаки з Ню Йорку 60.00
Сода і пиво 18.90
Квіти та відзнаки коштували ... 9.15

Разом було розходу $133.05

Відтягнувши розхід від приходу, остало з концерту приходу $14.00.

З огляду на те, що публика недописала з причини уливного дощу, уряд Центрального Комітету постановив устроїти баль на ту саму ціль, а дохід з концерту і балю вислати на памятник Франка. З балю чистого приходу було $16.00, що разом, дорахувавши до концерту, зробило суму $30.00, котрі то гроші вислано до Обєднання в Филаделфії з призначенєм, щоб Обєднанне вислало їх до Львова на памятник Ів. Франка.

На отсім ми кінчимо своє справоздане та заявляємо найщирійшу подяку всім товариствам за їх щирість та солідарність та рівночасно заявляємо, що на тім не кінчиться наша діяльність.

Центральний Комітет не розвязується, але істнує далі, бо ми бачимо, що езуїтизм надалі паралїжує культ нашого найбільшого Мойсея Франка. Тому ми мусимо бути на далі зорґанізовані, щоб могли гідно і чесно відбивати всякі ворожі затії.

Повідомляємо і прохаємо, щоб ті товариства, котрі є у звязку з нами, були ласкаві зі своїх кас виасигнувати відповідну суму на памятник Франка та доручити до нашого касієра, котрий вишле гроші до Обєднання. Робім все пляново, організаційно, тоді з нами будуть числитися. Центральний Комітет буде заниматися далі всякими збірками на рідний край та буде вести иншу дальшу роботу. Будемо далі ширити культ Франка та виступати проти всіх виродків без ріжниці чи вони в священичій рясі чи з докторським дипльомом, коли вони поважуться нарушити память нашого Ґенія.

ЗА УРЯД ЦЕНТР. КОМІТЕТУ:
П. Лапець, предс.
В. Гасій, касієр.
П. Ревага, секр.

СТЕМФОРД, КОНН.

Концерт в честь Франка.

Дня 11. вересня відбулося в нас свято в память десятьлітніх роковин смерти Ів. Франка. Галя укр. кат. церкви, в якій святковано память Франка, була виповнена народом. Зійшлися всі громадно на сей вечір, щоби віддати честь нашому Мойсееви.

Програма булатака, яка відповідала силам стемфордської громади. Точно о год. 8-ій вечі. піднеслася куртина, а по середині сцени пишався прикрашений живими квітами бюст Ів. Франка. Мішаний хор аматорського кружка, який складається з молодих школярок і старших аматорів, відспівав укр. амер. гимн, а потім слідували деклямації. Мала учениця М. Терляк віддеклямувала вірш „Україна" і гарно вивязалася зі свого завдання і може бути приміром для других дітей. Також скрипкові соля, котрі відограла п. Е. Кресан, випали дуже гарно. Є надія, що Стемфорд видасть добру артистку, коли молода солістка не пожалує для науки більше труду. Не буду похвалювати старших, котрі деклямували „Каменярі" і другі поезії Франка. Хай діло само себе хвалить.

Про Франка розказав гр. М. Кресан, а на закінченне реферату попросив всіх спомянути нашого генія повстанням з місць, що всі зробили, похиливши свої голови на знак жалоби.

По тім відограно комедію „Пан майстер Копитко", яка присутних дуже задоволила.

На закінченне відспівано гимн „Ще не умерла Україна".

По відчисленню розходів весь дохід в сумі $32 призначено на памятник Ів. Франка і відіслано до „Обєднання" в Филаделфії.

ЗА УРЯД ЧИТ. „ПРОСВІТИ":
Мих. Сливинський, голова.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Народне Віче.

Дня 12. вересня відбулося народне віче в цілю обговорення злободневних питань. Галя Народного Дому в Ню Йорку була битком набита. Видко, що ті питання заінтересували людей до живого.

Віче отворив січовий сотник Іван Гриник і заявив, що віче скликано заходом щойно зорґанізованої української православної громади. На предсідателя покликав гром. В. Федоровського, а цей покликав двох секретарів та вказав в кількох словах на теперішне положенне в Америці, піднісши те, що церковні питання затронули тепер дуже глибоко ціле наше народне життя.

Першим бесідником був ред. М. Хандога. Він поставив на чоло своєї промови твердженє, що лиш нарід, який має державну самостійність або бореться за свою державну самостійність, заслугує на імя культурного народу. Нарід, який не має державної самостійности і не бореться за неї, є засуджений на неминучу загибель. Вороги нашого народу вже давно призначили йому трумну, але наш нарід здавна веде завзяту боротьбу за свою державну самостійність і підчас великої російської революції здвигнув був, на диво цілому світови, свою власну Українську Народню Республику зі столицею в Київі. Ця наша національна держава не потревала довго, бо ми не були достатково підготовані. Тепер спадає на нас конечність і обовязок, підготовитися і дальше боротися, доки не буде держава наша знов здвигнена і закріплена на завше. Бесідник перейшов долю Українців під всіма ворожими окупаціями, під якими він тепер стогне: під Польщею, Чехією, Румунією і Росією. Він виказав, як кождий окупант по свойому гнобить і душить наш народ на всіх ділянках культурного життя: на полі політичнім, господарчім, просвітнім і церковнім. Бесідник вказав, що всі окупанти однаково стремлять до заглади нашого народу, лиш не з однаковим успіхом. Завойовники позбавили нас політичної волі, визискують в страшний спосіб наш нарід економічно, стараються держати його в темноті, ба навіть відбирають йому його рідну церкву. Зі всіх займанщин ще в найкращому положенню находяться Українці на Великій Україні, бо хоч вони позбавлені політичної свободи майже цілком, наше селянство має там в руках землю і школу. Під иншими окупаціями і того немає. З особливою зажертістю кинулися наші гнобителі на церкву нашого народу і видирають її йому з рук. Так на Великій Україні большевики люто переслідують Українську Православну Автокефальну Церкву і на її місце силоміць насаджують щось аж дві чи три московських церков; забороняють розпродаж українського святого письма, а навпаки пособляють зі всіх сил поширенню святого письма в мові московській. В Галичині Поляки втягають нашу національну церкву в польські шори і за поміччу конкордату й целібату хотять цілком знищити греко-католицьку українську церкву в Галичині. Знов на Буковині Румуни викинули українське богослуженє з українських православних церков і заборонили проповідувати по українськи. Так само Чехи на Підкарпатській Україні зробили українську церкву знарядям чехізації.

Бесідник на закінченне зробив такий вивід, що нашому народови треба мужно боротися за цілість і ненарушимість всіх наших історичних інституцій, не виключаючи й церкви, бо вона служить підвалиною нашої держави, котру мусимо мати чим скорше, коли хочемо вратувати наше життя як культурного народу.

Другим бесідником був о. др. **М. Копачук**, котрий обмежився до освітлення церковного питання між православними Українцями в Ню Йорку. Він звернув увагу на те, що в самім Ню Йорку живе поверх 3000 душ православних Українців, котрі не мають ані одної одньої української православної церкви. Може хто гадав би, що це невіруючий народ і не ходить нігде до церкви. Тимчасом воно так не є, бо в Ню Йорку істнують аж 6 так званих „російських" православних церков. Коли добре приглянемося тим „Росіянам", що ходять до тих 6 „російських" православних церков і удержують їх своїм грошем і своєю працею, то побачимо, що то не є ніякі Росіяни, а в 90% Українці, що походять з Великої України, Галичини, Буковини і Прикарпатської України. Отже виходить, що через несвідомість і через недбальство свідомих православних Українців кілька тисяч православних Українців підпирають чужу і ворожу нам націю і чужу і ворожу нам церкву. Такий ненормальний стан річий є встидом і ганьбою для православних Українців у Ню Йорку і цю пляму повинні вони стерти з себе чим скорше основанем української православної громади в Ню Йорку. Така парохія малаби попри дуже важне церковне завдане ще важнійше національне післанництво: ратувати Українців Ню Йорку від винародовлення і потопання в морю московськім чи ляцькім.

Третім з ряду і послідним бесідником був о. Іваницький з Пасейку. Він сказав, що лиш та церква є правдива, що служить інтересам рідного народу. Церква, що йде проти інтересів народу і явно йде на руку лютим ворогам і гнобителям нашого многострадального народу, не може бути правдивою церквою. А щоби церква служила народови, то нарід мусить сам взяти в свої руки керму своєї церкви і не допустити до того, щоби наші вороги настановляли йому керманичів.

Народом вибрані керовники церкви будуть служити на певно народови, а іменовані чужими властями епископи і священики будуть служити Москві, Римови та Варшаві.

При кінці бесідник додав, що правдива народна церква віддасть пошану Іванови Франкови разом зі всім українським народом. Бо Франко, як це показують його твори, завсіди відносився з пошаною до правдивих священиків-душпастирів, що свою душу поклали за своє стадо, а виступав остро лиш проти тих священиків, що замісць служити свому народови, вислугувалися його лютим ворогам.

Всі вічевики вислухали промови, хоч вони були доволі довгі, з великим зацікавленнєм і з терпеливістю аж до кінця. Це свідчить про те, що українці в Ню Йорку тямлять дуже добре, що церковна справа це не є справа виключно духовенства, але вона є справою народа і тому нарід мусить нею не лиш інтересуватися, але мусить перебрати її в свої руки і не дати, щоб українська церква попала в руки чи під вплив Москалів чи Ляхів, наших відвічних ворогів. Чим скорше наш нарід перебере свої церковні справи в свої руки, тим краще для нього.

Участник.

ДОЛЯРИ
ПОСИЛАЄМО ДО ВСІХ КРАЇВ ПОСПІШНО І ТЕЛЕҐРАФІЧНО.
ШИФКАРТИ до і з краю по зниженій ціні.
СПРОВАДЖУЄМО кревних і знакомих до АМЕРИКИ і КАНАДИ.
КОНТРАКТИ, повновласти та инші нотаріяльні документи.
Продаємо ДОМИ, ФАРМИ, ЛОТИ та ріжнородні бізнеси.
Голоситься особисто або листовно у всіх справах до нашого БЮРА по совісні поради та ретельну услугу. 223—
S. KOWBASNIUK
277 E. 10th STREET, near Ave. A, NEW YORK, N. Y.

УВАГА! НЮ ЙОРК І БЛИЗЬКА ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Коли Ви, або Ваше товариство хоче устроїти яке підприємство в вигідній салі, та зайдіть до

УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ

і засягніть близчих інформацій відносно дати, ціни і услівій.

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ ВИДАЙМАЄМО САЛІ ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ. Можете винаняти з буфетом (баром або без.

Для весільних церемоній і забав маємо спеціяльну обслугу.

Догідних дат в цім сезоні є дуже мало не занятих, тому просимо спішити із замовленнями. 211—

Офіс отворений від год. 8-ої рано до 11-ої в ночі.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ ДІМ В НЮ ЙОРКУ
66—68 1СТ 4-та ВУЛИЦЯ, НЮ ЙОРК, Н. Й.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ,
дбе він не жив, чи в старім краю, чи в Америці або Канаді, повинен знати, що
УКРАЇНСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО
ВАСИЛЯ ЗАГАЄВИЧА
зявсе від ряду літ з умілою і совісною полагоджування всяких справ, як в старім краю, так і за кордонами.
Продає шифкарти на найвигідніші кораблі.
Справаджує людей з краю до Америки і Канади.
Полагоджує старокраєві справи, виробляючи нотаріяльні документи, як: контракти, повновласти, тестаменти і т. д.
Доручає гроші в доларах аж в рідне село.
Виробляє аплікації на паспорти і всі потрібні документи до подорожі в ріжних властей.
Кожеться спадки по всіх краях.
Продає доми, фарми, лоти і т. д.
По близші інформації звертатись в Америці чи в Канаді до:
GLOBE SERVICE COMPANY,
436 West 23rd St., NEW YORK CITY. 582 Burrows Ave., WINNIPEG, MANN. 760 Lagauchetiere East, cor. Pannel, MONTREAL, Q.

ПРИЯТЕЛЬ РОБІТНИКА
PAIN-EXPELLER
Торговельна марка Реґістр. Уряду Зазчених Держав.
Звісний понад 50 років.
Глядіть за торг. маркою: ЯКОРА.

СТЕФАН І. ЄВУСЯК
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга чесна і дешева.
Достарчуєтеся автомобілі на весілля, хрестини і другі оказії. Удавайтеся до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
46 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540

ЮЛЯ ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ВИПОЖИЧАЄ КЕРЕЧ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

НОВЕ ПІРЯ НА ПОСТЕЛІ
Не видавайте ані цента допоки не дістанете цін Нового Санітарного Пір на постелі, подушки, перини і другого домашнього вжитку. Він дається, коли порішаєте його з иншим. Ми оплатимо пересилку. Вдоволення гарантоване. Понад 12 літ в бизнесі. Пишіть сейчас по дарову книжку дешевостий і зразки пір. **AMERICAN FEATHER & PILLOW CO., Dept. 36-A, Nashville, Tenn.**

АГЕНТИ — НОВИЙ ПЛЯН дуже легко дасть Вам заробити $50 до $100 тижнево, продаючи сорочки впрост людям. Капіталу ні практики не вимагається. Представляєте саму фабрику. Пишіть тепер по **Дарові Зразки.** MADISON SHIRTS, 564 Broadway, New York.